

Լիանա ԱՐՄԵՆՅԱՆ

Հայաստանի պետական մանկավարժական համալսարան

ԻՍՊԱՆԵՐԵՆ ԴԱՐՉՎԱԾՔԱՅԻՆ ՄԻԱՎՈՐՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԱԶԳԱՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՀԱՅԵՑԱԿԵՐՊԸ ԼԵԶՎԱԿԱՆ ԲՈՒՀՈՒՄ

Սույն հոդվածում քննարկվում են իսպաներեն դարձվածքային միավորների ուսուցման որոշ հարցեր հասկացության մոտեցման տեսանկյունից: Սահմանվում են «դարձվածքային միավոր», «հասկացություն», «ինտենսիվնալ», «խմայիկացիոնալ» հասկացությունները: Ներկայացվում է դարձվածքային միավորների ազգամշակութային բաղադրիչը, որը նոր բովանդակային բնութագրեր է ձեռք բերում տարբեր հասկացությունների մերձակա և հեռակա գույքորդական գոտիներում: Առանձնացվում են ուսուցողական նպատակներով կիրառվող դարձվածքային միավորների հիմնական գործառնությունները:

Բանալի բառեր. *դարձվածքային միավոր, ազգամշակութային բաղադրիչ, հասկացություն, հաղորդակցական գործառնություն, հանրալեզվաբանական կոմպետենցիա, դարձվածաբանական միակցություն, հիմնանշանակային, հարանշանակային, մտավոր /մենթալ/ աշխարհ, լեզվամշակութային կառույց, դարձվածքային-իմաստաբանական դաշտ*

Ինչպես հայտնի է, ցանկացած լեզվի կարևորագույն գործառնությոնը հաղորդակցությունն է: Այն մարդկային հաղորդակցման կարևորագույն համակարգերից մեկն է: Որևէ միտք արտահայտելիս, մենք ինքնուրույն կազմում ենք նախադասություններ և բառակապակցություններ՝ հաշվի առնելով տվյալ լեզվի ձևաբանական և շարահյուսական կանոնները: Պետք է հատկապես շեշտել, որ բառակապակցություններն ու նախադասությունները ստեղծվում են հենց խոսքասերման ընթացքում:

Ինչպես հայտնի է լեզվաբանությունից, դարձվածաբանությունը լեզվաբանության այն բաժինն է, որտեղ մեկ ընդհանուր եզրույթի մեջ միահյուսվում են լեզվի բառագիտական, շարահյուսական, իմաստաբանական և խոսքի գործաբանական շերտերը: Այդ իսկ պատճառով հարկ է սահմանել «դարձվածքային միավոր» եզրույթը, այնուհետև, հաշվի առնելով դարձվածքային միավորների մշակութային կարևորությունը լեզվում, քննարկել դրանց դերը օտար լեզուներ դասավանդելիս:

Իսպաներեն դարձվածքային միավորների բովանդակային և գործառնական առանձնահատկությունները

Ընդհանուր առմամբ, ցանկացած լեզու ուսումնասիրելիս, լեզվաբաններն առանձնացնում են բառակապակցությունների մի ստվար զանգված, որոնք կայուն արտահայտություններ են, և լեզվակիրները դրանք օգտագործելիս հիմնականում փոփոխությունների չեն ենթարկում: Այդպիսի կառույցներն ընդունված է համարել դարձվածքներ կամ դարձվածքային միավորներ:

Հայտնի է, որ դարձվածքային միավորներ են համարվում իմաստաբանորեն բառային անբաժան ալիսի կապակցությունները, որոնց ընդհանուր իմաստը չի համապատասխանում դարձվածքը կազմող առանձին բառերի՝ բաղադրիչների բառային իմաստներին: «Դարձվածաբանական միակցության հիմնական հատկանիշը նրա բաղադրիչների բառային անբաժանելիությունն է, իմաստային բացարձակ սերտաճումը՝ զոդվածությունը, երբ դարձվածքի իմաստը չի բխում նրա բաղադրիչների բառային իմաստներից: Դարձվածաբանական միակցության հիմնական հատկանիշներից է նաև այն, որ նա մեծ մասամբ համարժեք է բառին կամ համանշանակ բառի կամ բառերի հետ գտնվում է հոմանշային հարաբերության մեջ» /Սուբիասյան, Գալստյան, 1975: 8/:

Ինչպես հայտնի է ընդհանուր լեզվաբանությունից, դարձվածքային միավորները որպես լեզվաարտահայտչամիջոցներ արտացոլում են հստակորեն մշակութային, ազգամշակութային հասկացություններ: Ավելին, դրանք ուսումնասիրելով կարելի է ճիշտ պատկերացում կազմել տվյալ ժողովրդի աշխարհայացքի, մտածելակերպի մասին /Алефиренко, 2005; Брагина, 2007/:

Լեզվամշակութաբանության տեսանկյունից նույնպես շեշտադրվում է դարձվածքային միավորների ազգամշակութային բաղադրիչի առանձնացման և յուրացման դերը, քանի որ տվյալ լեզվի դարձվածապաշարն արտացոլում է հոգևոր մշակույթի նյութական փաստերը:

Իսպաներենի դարձվածքային միավորների ուսուցման գործընթացում ազգամշակութային բաղադրիչի առանձնացումը և յուրացումը տեղի է ունենում հիմնանշանակային (denotative) (լեզվամիավորների նշանակության հիմնական, կայուն տարրերին վերաբերող), նշանակական /signicative/, հարանշանակային /connotative/ մակարդակներում:

Այնհայտ է, որ իսպաներենի դարձվածքային միավորների ուսուցման կարևոր պայման է այսպես կոչված դարձվածապաշարի կորպուսի հետ աշխատանքի ընթացակարգերի ծանոթացումը /Агафонова, 2009: 80-88./:

Մեր հետազոտության համար կարևոր են հասկացույթի այն սահմանումները, որոնք վերաբերում են դարձվածքային միավորների ազգամշակութային բաղադրիչին: Այդ առումով հետաքրքրություն է ներկայացնում Յ. Ս. Ստեպանովի մոտեցումը, ըստ որի, հասկացույթը մշակույթի թանձրույթ է մարդու գիտակցության մեջ, որի տեսքով մշակույթը մտնում է մարդու մտավոր /մենթալ/ աշխարհը: Մյուս կողմից, հասկացույթի միջոցով մարդը մտնում է մշակույթի մեջ և որոշ դեպքերում ազդում է նրա վրա /Степанов, 1997: 41-43/: Դ. Ս. Լիխաչովը ներմուծում է հասկացութային ոլորտ /կոնցեպտուսֆերա/ հասկացությունը, որի միջոցով հնարավոր է դառնում բացահայտել այս կամ այն էթնոսի մտավոր աշխարհը /Лихачев, 1991/:

Իսպաներենի դարձվածքային միավորների ուսուցման հասկացութային մոտեցումը

Իսպաներենի դարձվածքային միավորների ուսուցման տեսանկյունից կարևոր է հասկացույթի ճիշտ սահմանումը, քանի որ ցանկացած լեզվի իմաստային տիրույթ ներկայացնում են հասկացույթները: Ըստ այդմ, հնարավոր չէ յուրացնել որևէ լեզվի դարձվածքային միավորները, առանց յուրացնելու նրա լեզվի իմաստային, ավելի ճիշտ դարձվածքային-իմաստային դաշտերը: Հասկացութային մոտեցման կիրառման անհրաժեշտությունը հիմնավորվում է նաև այն հանգամանքով, որ ցանկացած լեզվական գիտելիք կյանքի է կոչվում կոնկրետ մշակույթով, մշակույթում:

Հասկացույթը մեկնաբանվում է կոգնիտիվիստների կողմից որպես բարդ ճանաչողական լեզվամշակութային կառույց: Ըստ Ստեպանովի՝ հասկացույթը ներկայանում է որպես որոշակի հանրագումարային երևույթ, որը բաղկացած է բուն հասկացությունից և նրա մասին մարդու արժեքային պատկերացումից /Степанов, 1997: 40-43/: Ըստ Կրասավսկու՝ «հասկացույթն արտացոլում է արտալեզվական օբյեկտի լեզվաբանական արժեքը» /Красавский, 2001:40-59/: Ինչպես և դարձվածքային միավորների պարագայում, հասկացույթի դեպքում նույնպես առանձնացնում են մշակութային-էթնիկական բաղադրիչը, որը բնորոշում է բնական լեզվի միավորների իմաստաբանության յուրահատկությունը և այն կրողների աշխարհի լեզվական պատկերը /Красавский, 2001: 40-59/: Ինչպես նշում է Ս.Խ. Լյապինը. «հասկացույթը ներառում է ինչպես հասկացական, պատկերավոր, արժեքային, վարքագծային, ծագումնաբանական, այնպես էլ մշակութային չափումները» /Красавский, 2000: 78-89/: Ըստ այդմ, հասկացույթը, ի տարբերություն հասկացության, դիտարկվում է ոչ միայն մտածական, այլ հուզական մակարդակներում:

Հատկանշական է այն, որ Ա. Պ. Բաբուշկինը դասակարգում է հասկացույթը ըստ բառային և դարձվածքային բնութագրերի /Бабушкин, 1996: 12/: Կոնկրետ լեզվի դարձվածքային միավորները ներկայացնում են որոշակի կոնցեպտուորտ:

Ըստ մշակութաբանական մոտեցման հասկացույթը դիտարկվում է որպես մշակույթի բջիջ մարդու մտավոր աշխարհում /Степанов, 1997; Телия, 1996/: Իմաստաբանական մոտեցումը ենթադրում է, որ հասկացույթը հիմնվում է լեզվական նշանի իմաստի վրա: Ըստ լեզվամշակութաբանական մոտեցման՝ հասկացույթը բառի նշանակության, անձնական և մարդկության ժողովրդական փորձի բախումն է /Лихачев, 1991/:

Ուսուցողական նպատակներով հասկացությունների բովանդակային բնութագրերը հաշվի առնելը հիմք է ստեղծում տվյալ հասկացության կամ դարձվածքային միավորի դարձվածքային-իմաստաբանական դաշտը յուրացնելու համար: Օրինակ վերցնում ենք իսպաներեն և հայերեն «Աստված» հասկացույթը և փորձում ենք ուսումնասիրել ուսանողների հետ միասին նրա դարձվածքային-իմաստաբանական դաշտը: «Աստված» հասկացույթին վերաբերող հայերեն և իսպաներեն դարձվածքային միավորների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ դրանք ունեն ընդհանուր և տարբերակիչ գծեր:

Աստված գիտի, միայն Աստված գիտի — Dios lo sabe
 Փառք Աստծու — ¡gracias a Dios!
 Աստված չանի — ¡no lo quiera Dios!, ¡Dios nos guarde!
 Աստված տա — ¡permítalo Dios!
 Աստված քո հետ — ¡con Dios!, ¡vaya con Dios!
 Հանուն Աստծու — por Dios
 Ինչպես Աստված կամենա — como Dios manda
 Աստված նրա հետ — Dios le (la,) ampare, Dios le (la,) proteja
 Աստված տեսնում է — bien sabe Dios que...
 Աստված ազատիր — Dios nos coja confesados, Dios nos asista, Dios nos
 tenga de su mano
 Աստված իմ — ¡válgame Dios!
 Ինչպես կույրն Աստծուն, այնպես է Աստված կույրին — dar a Dios lo que
 es de Dios y a César lo que es de César
 Աստված ներողամիտ է — Dios aprieta, pero no ahoga
 Աստծուց առաջ մի ընկիր — el hombre propone y Dios dispone
 Հույսդ դիր Աստծու վրա — encomendarse a Dios
 Ոչ մի բանի համար պիտանի չի — no servir a Dios ni al diablo

Համապատասխան վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ «Աստված»
 հասկացության միջուկը երկու լեզուներում էլ «Աստված» բառն է: Սակայն
 ներկայացված դարձվածքային միավորներում հիմնականում «Աստված»
 միջուկին հարող մերձակա զուգորդական դաշտերը տարբեր են: Ուսանողները
 կարող են հստակորեն սահմանել «դարձվածքային միավոր», «հասկացությ»,
 «ինտեսիոնալ» /1/ կամ «միջուկ», «իմպլիկացիոնալ» /2/ կամ «զուգորդական
 գոտի» և այլ հասկացությունները, բացահայտել դրանց տարբերությունները և
 ըստ ներկայացված դարձվածքային միավորների ցանկի, համեմատել
 հայերեն և իսպաներեն տարբերակները: Այդպիսի աշխատանքն օգնում է
 ակտիվ խոսքային գործունեությանը յուրացնել նոր լեզվաբանական հաս-
 կացություններ, սահմանել դրանք՝ հիմք ընդունելով կոնկրետ օրինակները,
 գործածել տարբեր խոսքային իրադրություններում: Ակնհայտ է, որ քերա-
 կանական և բառային բնույթի առաջադրանքները համադրվում են և
 նպաստում են ուսանողների լեզվաբանական, ինչպես նաև բառային և
 հաղորդակցական կոմպետենցիաների զարգացմանը:

Աստծուն վերաբերող դարձվածքային միավորները արտահայտում են
 իրավիճակ, հոգեվիճակ, վերաբերմունք և այլն: Դա հնարավորություն է
 ընձեռում դասերին կիրառել ուսուցման անձնակողմնորոշիչ, ինտերակտիվ
 մեթոդներ, տեխնոլոգիաներ՝ դերասյուժետային խաղեր, նախագծեր, մտա-
 գրոհ, մոդելավորում և այլն:

*Իսպաներենի դարձվածքային միավորների ուսուցման ազգամշակու-
 թային մոտեցումը*

Նույն տրամաբանությամբ գիտնականները պնդում են, որ դարձվածքային միավորների կառուցվածքում առաջին պլան է մղվում ազգամշակութային բաղադրիչը: Նշված բաղադրիչը յուրացնելու արդյունավետ միջոցներից է առաջին և ուսումնասիրվող լեզուների համեմատությունը, որը հիմնված է դարձվածքային միավորների լեզվական և արտալեզվական յուրահատկությունները բացահայտելու վրա: Այդպիսի համեմատական-գուգադրական վերլուծությունը հնարավորություն է ընձեռում բացահայտել միջմշակութային բնույթի դարձվածքային գուգահեռները, առանձնացնել լեզվական ունիվերսալները:

Դարձվածքային միավորների դասավանդումը համարվում է օտար լեզվի դասավանդման գործընթացում գուցե, ամենանուրբ բաժիններից մեկը, և առաջին հայացքից հաճախ կասկածելի է թվում դրանց դասավանդման կարևորությունը: Լեզվի դասավանդման գործընթացում մեծ ուշադրություն է դարձվում հաղորդակցական կարողությունների զարգացմանը, ուսանողների օտարալեզու խոսքի ձևավորմանը: Այդ համատեքստում նույնպես դարձվածքային միավորների ուսումնասիրության նպատակահարմարությունը կասկած չի հարուցում: Դարձվածքային միավորների միջոցով հնարավոր է դառնում արտահայտել զգացմունքները, վերաբերմունքը, անել դատողություններ, խոսքը դարձնելով պատկերավոր, տպավորիչ, հուզական:

Ալնհայտ է, որ օտարալեզու խոսքը միայն արտադրողական մակարդակում կարող է հարուստ լինել դարձվածքային միավորներով: Ի շնորհիվ իրենց, բազմակի հաղորդակցական նշանակություն ունեցող կարողությանը դարձվածքային միավորները նպաստում են խոսքի հարստացմանը և կարող են գործածվել տարբեր ենթատեքստերում /Մարտինես, 1996: 33/: Նման կայուն արտահայտությունների տեղին կիրառումը բանավոր խոսքում ոչ միայն խոսքն ավելի կենդանի է դարձնում, այլ նաև ավելի անկեղծ և բնական մթնոլորտ է ստեղծում, ինչին և ձգտում են բոլոր օտար լեզու դասավանդողներն ու սովորողները: Խոսողը միշտ չէ, որ հաղորդակցվելիս, այս կամ այն նկատառումներով, նույնությամբ արտահայտում է այն, ինչ մտածում է: Նման դեպքերում նա կարող է դիմել դարձվածքային միավորների օգնությանը՝ ենթադրելով, որ խոսակիցը կանի համապատասխան եզրակացություններ և լիովին կըմբռնի իրեն ուղղված միտքը:

Բացի նշված հանգամանքներից, դարձվածքային միավորներն իրենց մեջ ներառում են հասարակական-մշակութային տարրեր, որոնք արտահայտում են տվյալ լեզվով խոսողների հասարակական, մշակութային, կրոնական և ավանդական սովորույթները, որ ակնհայտ և լիովին հասկանալի են տվյալ ազգի ներկայացուցիչներին, բայց ոչ այդ լեզուն՝ որպես օտար լեզու ուսումնասիրողների համար: Այստեղ խոսք է գնում անհամարժեք դարձվածքային միավորների մասին, որոնք չունեն իրենց համարժեքն ուսանողների լեզվում:

Օտար լեզու դասավանդողը պետք է հաշվի առնի դարձվածքային միավորների դասավանդման գործառնությունները, ինչն էլ կնպաստի դրանց ճանաչողական հմտությունների գնահատմանը: Այդ իսկ պատճառով

չափազանց կարևոր է դասավանդողի կողմից դարձվածքային միավորների ճիշտ ընտրությունը և դրանց կիրառումն ակտիվ բառապաշարում: Դարձվածքային միավորների ընտրությունը և ուսուցումն ամենաբարդ գործընթացներից մեկն է, քանզի ուսանողը պետք է լիովին հասկանա դրանց հիմնանշանակային և հարանշանակային իմաստները, կիրառման ենթատեքստերը, ինչպես նաև դրանց քերականական և շարահյուսական կիրառումները:

Ն. Վ. Տիտարենկոն առանձնացում է դարձվածքային միավորների ազգամշակութային բաղադրիչի հետևյալ գործառույթները

1. զուգորդական-ընդունող գործառույթը
2. մասնավոր-իմաստային կամ գնահատողական-իմաստային
3. իմաստ ձևավորող
4. պատկերային-կազմակերպող
5. կենցաղային /Титаренко, 2007: 98-101/:

Հաշվի առնելով դարձվածքային միավորների հաղորդակցական գործառույթը, նպատակահարմար է դարձվածքային միավորները դասավանդել գրավոր և բանավոր տեքստերի շուրջ աշխատանքի ընթացքում, քանի որ կոնտեքստը տվյալ հանգամանքում ավելի քան անփոխարինելի է: Որևէ հետաքրքիր տեքստի շուրջ աշխատանքը կատարում է լեզվի ոչ միայն մենտոտեխնիկական կամ մտապահման գործառույթ, այլ նպաստում է տեղեկատվության մտապահմանը և յուրացմանը: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ օտար լեզվի դասավանդման նպատակն է սովորողին պատրաստել լսարանային միջավայրից դուրս հաղորդակցմանը՝ ցանկալի է զարգացնել սովորողների այնպիսի կարողությունները, որ կծառայեն իրական հաղորդակցական իրավիճակներում: Դարձվածքային միավորները փոխանցվում են մի սերնդից մյուսին, արտացոլելով մարդկային կենսափորձը, սովորույթները, կենցաղի, կենցաղավարության առանձնահատկությունները: Ազգամշակութային բաղադրիչը իր խորը կնիքն է դնում գրեթե բոլոր դարձվածքային միավորների վրա:

Այդ առումով հետաքրքրություն է ներկայացնում հայ լեզվաբան Պ. Ս. Բեդիրյանի մոտեցումը, ով գրում է. «Դարձվածաբանությունը լեզվաբանության ճյուղերից է, որում վառ կերպով արտացոլված է լեզվի ազգային ինքնատիպությունը» /Բեդիրյան, 1973: 25/: Միշտ չէ, որ օտար լեզու ուսումնասիրողը ծանոթ է տվյալ լեզվով խոսող անձնանց, աշխարհի լեզվական պատկերին: Այստեղ խոսք է գնում նրանց հանրամշակութային կոմպետենցիայի մասին: Եվ այստեղ է, որ կարևորվում է դարձվածքային միավորների իմաստի բացահայտումը ենթաքետի ընկալման շնորհիվ:

Դարձվածքային միավորների դասավանդման գործընթացում կարևոր է ուշադրություն դարձնել այն դարձվածքային միավորների վրա, որոնք ձևավորվել են նույն սոցիալ-տնտեսական, պատմական պայմաններում, և հաշվի առնել այն դարձվածքային միավորները, որոնք անհամարժեք են: Դրանց ուսուցումն ուղեկցվում է ընկալման կամ քարգմանության դժվար

րություններով: Օրինակ՝ հնարավոր է, որ միևնույն դարձվածքային միավորը գոյություն ունենա մայրենի և օտար լեզուներում միևնույն գործառական, ճանաչողական կամ գնահատման գործառույթների համընկնումով, ինչպես օրինակ, և՛ հայերենում, և՛ իսպաներենում գոյություն ունի միևնույն դարձվածքը.

«Լավ է ուշ, քան երբեք» – “Más vale tarde que nunca”:

Կարող են հանդիպել տարբեր դարձվածքային միավորներ նույն գործառույթներով, սակայն տարբեր քերականական կամ շարահյուսական կարգերով, ինչպես օրինակ՝ «Սիայն սա էր պակաս» հայերենում, մինչդեռ իսպաներենում “Lo que faltaba”: Այլ դեպքերում միևնույն դարձվածքային միավորն ունի տարբեր գործառական, ենթատեքստային և ճանաչողական գործառույթներ: Կարող է պատահել այնպես, որ նույն դարձվածքային միավորները տարբեր իմաստներ արտահայտեն, և երկու տարբեր լեզուներում միևնույն իրավիճակը բնորոշող դարձվածքային միավորները կարող են արտահայտվել տարբեր լեզվաարտահայտչամիջոցներով:

Դարձվածքային միավորները ճիշտ օգտագործելու համար նպատակահարմար է դասապրոցեսի ընթացքում կիրառել դերասյուժետային խաղեր, գծագրական դասակարգիչներ, ինտերկատիվ առաջադրանքներ՝ ստեղծելով համապատասխան իրավիճակներ դրանք տարբեր իրական խոսքային իրավիճակներում գործածելու համար:

Ընդհանուր առմամբ, օտար լեզուների ֆակուլտետում սովորող ուսանողները սիրով են ուսումնասիրում իսպաներենի դարձվածքային միավորները՝ ասույթները, ասացվածքները, առածները, թևավոր խոսքերը, խոսքային կաղապարությունները, քանի որ դրանք կազմում են տվյալ լեզվի ատաղձը:

Համապատասխան վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ հնարավոր չէ յուրացնել որևէ լեզվի դարձվածքային միավորները՝ առանց խորասուզվելու տվյալ լեզվի իմաստային, դարձվածքային-իմաստային դաշտերի մեջ և քայլ առա քայլ հետևողականորեն յուրացնելու դրանք: Հասկացութային մոտեցման կիրառումը հնարավորություն է ընձեռում ուսումնասիրել դարձվածքային միավորների ազգամշակութային բաղադրիչը, ընդ որում ոչ միայն մտածական, այլ հուզական մակարդակներում

Ուսուցողական նպատակներով հասկացությունների բովանդակային բնութագրերը հաշվի առնելը հիմք է ստեղծում տվյալ հասկացության կամ դարձվածքային միավորի դարձվածքային-իմաստաբանական դաշտը յուրացնելու համար՝ միաժամանակ բացահայտելով տվյալ լեզվի ազգամշակութային ինքնատիպությունը:

Հասկացութային մոտեցման կիրառումը հնարավորություն է ընձեռում բարձր լեզվաբանական ռեֆլեքսիվ մակարդակում առանձնացնել ուսումնասիրվող հասկացութային միջուկը, մերձակա և հեռակա գուրգորդական գոտիները: Նշված գոտիներում դիտարկելով դարձվածքային միավորները՝ հնարավոր է դառնում ոչ միայն առանձնացնել դարձվածքային սերտաճումները,

միահյուսումները և բառակապակցությունները, այլև ենթարկել դրանք որոշակի փոփոխությունների:

Անձնակողմնորոշիչ տեխնոլոգիաներն արդյունավետ է կիրառել հատկապես ուսումնասիրվող հասկացույթի հեռակա գուգորդական գոտում, քանի որ այնտեղ պայմանական է դառնում դարձվածքային բառակապակցությունների կառուցվածքային կայունությունը: Կիրառելով դարձվածքային սերտաճումները և միավորումները, հաշվի առնելով խնդրի առարկա հասկացույթները մերձակա գոտում, հնարավոր է դառնում մոդելավորել տարբեր իրական խոսքային իրադրություններ:

Նպատակահարմար է դիտարկել դարձվածքային միավորների ուսուցման հիմնախնդիրը, դրանց հաղորդակցական, մենմոտեխնիկական, ճանաչողական, քննադատական մտածողության զարգացման գործառնությունների տեսանկյունից, որոնք ներկայացնում են դարձվածքային միավորների ազգամշակութային բաղադրիչի որոշակի հայեցակերպ:

ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Ինտեսիոնալ /լատ.intentio — ինտեսիվություն, լարվածություն, ջանք/ — իմաստաբանության եզրույթ, որը նշանակում է հասկացության բովանդակություն: Եթե ինտեսիոնալը ներկայացնում է իմաստային հատկանիշների բազմություն, որը մտնում է բառային նշանակության միջուկի մեջ, ապա իմպլիկացիոնալը ներկայացնում է իմաստային հատկանիշների մերձակա գոտին, որը ընդգրկում է այդ միջուկը կամ շրջապատում է այն /Никитин, 1983: 18/:
2. Լեզվաբանության մեջ իմպլիկացիոնալը մեկնաբանվում է որպես գուգորդական դաշտ, ի հակադրություն ինտեսիոնալի, որը կազմում է հասկացույթի միջուկը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Բեդիրյան Պ. Ս. Ժամանակակից հայերենի դարձվածաբանություն, Եր., Լույս, 1973.
2. Սուքիասյան Ս. Մ., Գալստյան Ս. Ա. Հայոց լեզվի դարձվածաբանական բառարան, Եր., ԵՊՀ հրատ., 1975.
3. Агафонова Л. И. Некоторые вопросы использования корпусных технологий как фактора повышения качества обучения иностранным языкам // *Известия Российского государственного педагогического университета имени А.И. Герцена*, № 87, 2009.
4. Алефиренко Н. Ф. Спорные проблемы семантики: монография. М.: Гнозис, 2005.

5. Ангелова М. М. «Концепт» в современной лингвокультурологии // *Актуальные проблемы английской лингвистики и лингводидактики*. Сборник научных трудов. Выпуск 3. М., 2004.
6. Бабушкин А. П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка. Воронеж, 1996.
7. Базарова Л. В. Конструктивный анализ фразеосемантических полей на материале фразеологических единиц, репрезентирующих концепт 'бог' в английском, русском, татарском и турецком языках // *Вестник Челябинского государственного университета*, № 20, 2011.
8. Виноградов В. С. Лексикология испанского языка. М., 2003.
9. Брагина Н. Г. Язык межкультурного общения: теоретическое обоснование // *Языки и культуры народов мира в лингводидактической парадигме (Лемпертовские чтения – IX)*. Сборник статей по материалам Международного научно-методического симпозиума «Языки и культуры народов мира в лингводидактической парадигме» (Пятигорск, 30-31 мая 2007г.). Пятигорск: ПГЛУ, 2007.
10. Красавский Н. А. Концепт “Zorn” в пословично-поговорочном фонде немецкого языка // *Теоретическая и прикладная лингвистика. Выпуск 2: Язык и социальная среда*. Воронеж. Изд-во ВГТУ, 2000. С. 78-89 // eidos.rsl.ru.
11. Красавский Н. А. Эмоциональные концепты в немецкой и русской лингвокультурах. Волгоград, 2001.
12. Лихачев Д. С. Логический анализ языка. Культурные концепты. М., 1991.
13. Ляпин С. Х. Концептология: к становлению подхода // *Концепты*. Вып. 1. Архангельск, 1997.
14. Никитин М. В. Лексическое значение слова. Структура и комбинаторика. М.: Высшая школа, 1983.
15. Степанов Ю. С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования. М., 1997.
16. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. М., 1996.
17. Титаренко Н. В. Функции национально-культурного компонента фразеологического значения при образовании межъязыковых параллелей // *Известия*, выпуск № 2, 2007.

Л. АРСЕНЯН – Национально-культурный аспект обучения фразеологических единиц испанского языка в языковом вузе. – В статье рассматривается проблема обучения фразеологических единиц испанского языка в языковом вузе с точки зрения концептуального или когнитивного подхода. Определены понятия «фразеологическая единица», «концепт», «интенционал», «импликационал» и т.д. В общих чертах представлен национально-культурный компонент фразеологических единиц, который приобретает новые содержательные характеристики в ближайших и отдаленных ассоциативных зонах. Выделяются основные функции фразеологических единиц, используемых в учебных целях.

Ключевые слова: фразеологическая единица, национально-культурный компонент, концепт, коммуникативная функция, социально-лингвистическая компетенция, фразеологическое сращение, денотативный, коннотативный, ментальный мир, лингвокультурная конструкция, фразеологическое семантическое поле

L. ARSENYAN – National-Cultural Aspect of Learning Spanish Phraseological Units in a Linguistic University. – The paper studies the problem of learning Spanish phraseological units in higher linguistic university in terms of conceptual or cognitive approach. It defines such notions as “phraseological unit”, “concept”, “intensional”, “implicature”, etc. In general, it represents the cultural component of phraseological units, that acquires new content features in the nearest and remote areas of associative zones and distinguishes the basic functions of phraseological units used for learning/teaching purposes.

Key words: phraseological unit, cultural component, concept, communicative function, socio-linguistic competence, phraseological fusion, denotational, connotational, the mental world, linguo-cultural construct, phraseological-semantic field